

בש"פ 2917/17 - חלבי פאריד נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 2917/17

כבוד השופט י' דנציגר
חלבי פאריד

לפני:
העורר:

נגד

מדינת ישראל

המשיבה:

ערר על החלטת בית המשפט המחוזי בבאר שבע מיום 13.3.2017 בבע"ח 19283-03-17 שניתנה על ידי כבוד השופט נ' אבו טהה

תאריך הישיבה: י' בניסן תשע"ז (6.4.17)

בשם העורר: עו"ד עופר קופרמן

בשם המשיבה: עו"ד עדי שגב

החלטה

זהו ערר על החלטתו של בית המשפט המחוזי בבאר-שבע מיום 13.3.2017, שניתנה על ידי השופט נ' אבו טהה, בעניין בקשה לפי סעיף 74 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982 (להלן: החוק).

1. נגד העורר ונאשם נוסף הוגש כתב אישום המייחס להם עבירה של קשירת קשר לפשע (לנאשם הנוסף מיוחסות גם עבירות של ייבוא וסחר בסם מסוכן והחזקת סם מסוכן שלא לצריכה עצמית). כתב האישום הוגש על רקע פעילות של סוכן סמוי של משטרת ישראל (להלן: הסוכן), אשר בעקבותיה היו מעורבים הנאשמים בקשירת קשר לייבא סם

עמוד 1

מסוכן מסוג קוקאין. במסגרת פעילותו של אותו סוכן הופללו נאשמים נוספים, שהוגשו נגדם כתבי אישום נפרדים.

2. בא-כוח העורר פנה למשיבה וביקש לקבל את החומרים הבאים: (א) כתבי אישום של "כל המעורבים האחרים עם הסוכן" (להלן: כתבי האישום); (ב) מצב עדכני לגבי הסדרים שנעשו עם "נאשמים אחרים בפרשיה זו" (להלן: הסדרים עם נאשמים אחרים); (ג) חומרי החקירה מתיקים שנסתיימו (הקשורים לאותה "פרשיה") (להלן: חומרים מתיקים אחרים). העורר טען כי מדובר בחומר חקירה רלוונטי ביותר להליך.

המשיבה השיבה כי בא-כוח העורר מוזמן לבוא ולצלם בפרקליטות את כתבי האישום בתיאום מראש. לעניין הסדרים עם נאשמים אחרים, ככל שנעשו, הזמינה המשיבה את בא-כוח העורר לראותם במערכת נט-המשפט, שכן מדובר בתיקים המתנהלים בדלתיים פתוחות. כן השיבה המשיבה, כי חומרים מתיקים אחרים אינם מהווים חומר חקירה בתיק זה, ולא הוצגה כל רלוונטיות שלהם לעניינו של העורר, מה גם שחלק מהנחקרים בתיקים אחרים הם עדים שחלה הגנת הפרטיות על הודעותיהם.

3. העורר לא הסתפק במענה זה ופנה לבית המשפט המחוזי בבקשה לפי סעיף 74 לחוק לקבלת החומרים. בית המשפט המחוזי קבע כי: (א) את כתבי האישום רשאי העורר לצלם במשרדי המשיבה, בתיאום מראש; (ב) העורר רשאי לפנות בבקשה מתאימה למזכירות בית המשפט ותינתן לו רשות לקבל את ההסדרים עם נאשמים אחרים ממערכת נט-המשפט; (ג) בית המשפט לא שוכנע בדבר הרלוונטיות של חומרים מתיקים אחרים. עם זאת, נקבע, כי במידה ויהיה בידי העורר להצביע על רלוונטיות, יהיה רשאי לפנות בבקשה חוזרת.

4. מכאן הערר שלפני, שבמסגרתו מבקש העורר - באמצעות בא כוחו, עו"ד עופר קופרמן - להורות למשיבה להעביר לעיונו את החומרים מתיקים אחרים וכן "מצב עדכני לגבי הסדרים שנערכו עם אחרים בפרשה עם אותו סוכן". העורר טוען, כי חומרי החקירה מתיקים אחרים, שבכולם מדובר בנאשמים שהופללו על ידי הסוכן, הם חומרי חקירה רלוונטיים באופן מובהק לאישומים המיוחסים לו ולנאשם הנוסף. בא-כוח העורר הדגיש בדיון שהתקיים לפני את הקשר ההדוק - לשיטתו - בין כתבי האישום השונים: ההפללה על ידי אותו סוכן; באמצעות פעולות חקירה שנעשו באותה תקופת זמן; באותו סוג סם; כתבי אישום שהוגשו על ידי אותה יחידת פרקליטות; באותן עבירות. מכאן, לשיטתו, נובעת המסקנה הברורה שחומרי החקירה בתיקים האחרים הם בגדר חומר חקירה רלוונטי לעניינו של העורר. עוד טען, כי לא ייתכן שבית המשפט המחוזי דחה את טענת הרלוונטיות מבלי שעין ולו במסמך אחד מהחומר שהתבקש.

אשר להסדרי הטיעון; טען בא-כוח העורר שבמספר מקרים הנוגעים לפרשיה דנן (היינו, נאשמים שהופללו על ידי הסוכן), החליטה הפרקליטות למחוק את כתב האישום או לסגור את התיק ללא ניהול הוכחות. לשיטת העורר, הסיבות שהביאו את הפרקליטות לסגירת התיקים הללו (קשיים הנוגעים לעד התביעה המרכזי) עשויות לסייע בהגנתו של העורר.

5. המשיבה טענה - באמצעות באת כוחה, עו"ד עדי שגב - כי העובדה שסוכן מסוים הפליל מספר נאשמים אינה מולידה הכרעה אפריורית לפיה חומרי החקירה של כל נאשם כאמור יהפכו לחומר חקירה בתיקי נאשמים אחרים שהופללו על ידי הסוכן. המשיבה הבהירה כי מדובר בארבעה עשר כתבי אישום של נאשמים שהופללו על ידי הסוכן, ולשיטת הפרקליטות אין בתיקים האחרים דבר העשוי לסייע להגנתו של העורר (היינו, אינם רלוונטיים). לשיטת המשיבה, הבקשה היא בגדר "מסע דיג" מובהק והטענה כי החומר נדרש לצורך הוכחת מהימנותו של מי מהעדים היא צינית, בפרט כאשר מדובר בכתב אישום הנסמך על הקלטות שמע וצילומי סטילס.

6. בא-כוח העורר השיב, כי הפרקליטות אינה יכולה להחליט עבור הסנגוריה אילו חומרים מסייעים להגנתו של הנאשם ואילו לאו. עוד הדגיש, כי זכותו של העורר לדעת מדוע כתבי אישום באותה "פרשיה" ממש נחקקים ללא שנשמע ולו עד אחד.

7. הוראת סעיף 74(א) לחוק קובעת את זכותו של נאשם לעיין בחומר המצוי בידי גורמי החקירה והתביעה הנוגע לאישום. זכות העיין נגזרת, בין היתר, מזכות היסוד של הנאשם למשפט הוגן וזכותו לנהל את הגנתו לאחר שהכיר את מלוא חומר החקירה הקיים בעניינו [בש"פ 8555/06 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה ה' (9.11.2006); בש"פ 8252/13 מדינת ישראל נ' שיינר, פסקה 11 (23.1.2014) (להלן: עניין שיינר)]. על הרציונאלים העומדים ביסודה של זכות העיין עמד השופט נ' הנדל בבש"פ 6695/11 מדינת ישראל נ' פלוני, פסקה 5 (27.9.2011).

8. בית משפט זה עמד, לא אחת, על כך שיש ליתן למונח "חומר החקירה" שבסעיף 74(א) לחוק פירוש רחב, הכולל אף חומר ראיתי שיש לו קשר עקיף ליריעה הנפרשת במסגרת משפטו של הנאשם [בג"ץ 1885/91 צוברי נ' פרקליטות מחוז תל-אביב, פ"ד מה(3) 630, 634-633 (1991) (להלן: עניין צוברי); בש"פ 9322/99 מסארוה נ' מדינת ישראל, פ"ד נד(1) 376, 381 (2000)]. עם זאת, נפסק כי "אין גם להפליג למרחקים ולכלול במונח של 'חומר חקירה' ראיות שהרלוואנטיות שלהן לתביעה הפלילית הנדונה היא רחוקה ושולית..." [בג"ץ 233/85 אל הוזייל נ' משטרת ישראל, פ"ד לט(4) 124, 129 (1985)]. התשובה לשאלה אם החומר רלוונטי להליכים המתנהלים נגד הנאשם תלויה "במהות החומר, בהקשרו, ביחס שבינו לבין האירוע הנדון ובנתוני המיוחדים של כל מקרה" [בש"פ 5400/01 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 3 (6.8.2001); ראו גם בש"פ 11042/04 פלוני נ' מדינת ישראל, פ"ד נט(4) 203, 206 (2004)]. כמו כל זכות אחרת, גם הזכות לעיין בחומר החקירה אינה זכות מוחלטת, והיא אינה חלה על כל חומר באשר הוא [בש"פ 6717/12 מדינת ישראל נ' אהרון, פסקה 10 (18.12.2012) (להלן: עניין אהרון)]. תנאי מקדמי לגילוי ולהעברת חומר חקירה הוא הרלוונטיות שלו להגנת הנאשם. הרלוונטיות נבחנת בהתאם למבחני השכל הישר וניסיון החיים. בית המשפט לא יתיר "מסע דיג" בלתי ממוקד אחר חומר, מתוך תקווה ספקולטיבית של ההגנה שמא ואולי ימצא באותו חומר סיוע לנאשם (עניין אהרון, פסקאות 10-11; עניין שיינר, פסקה 11).

9. מן הכלל אל הפרט: אתחיל בבקשתו של העורר לקבל "מצב עדכני לגבי הסדרים" עם נאשמים אחרים באותה "פרשיה". בית המשפט המחוזי נעתר לבקשתו של העורר לקבל פרטים אודות הסדרי הטיעון ממערכת נט-המשפט. למעשה, כבר בתשובתה של המשיבה לפנייתו הראשונה של העורר, היא ציינה כי ביכולתו של העורר לראות הסדרים אלה בנט-המשפט ואף הזמינה את בא-כוח העורר לפגישה, ככל שיחפוץ בכך. מכאן עולה, כי אין בין הצדדים מחלוקת ממשית לגבי הסדרי הטיעון (לגבי השאלה עד כמה יוכלו אלה להועיל להגנתו של העורר, איני מביע עמדה). משאין מחלוקת ממשית בעניין זה, נראה כי ככל שיפנה העורר למשיבה בעניינו של תיק או תיקים ספציפיים (מתוך ארבעה עשר כתבי האישום הנוגעים לנאשמים שהופללו על ידי הסוכן) בבקשה לדעת האם התיק נגמר בהסדר טיעון אם לאו, אין מניעה שמידע זה ימסר לו, כפי שאכן נמסר לו במהלך הדיון שהתקיים בבית המשפט המחוזי (ראו פרוטוקול הדיון מיום 13.3.2017, עמ' 1, ש' 12-14). איני רואה מקום בנסיבותיו של תיק זה להטיל על הפרקליטות נטל אקטיבי לעדכן את בא-כוח העורר אודות הסדרי טיעון שיערכו (ככל שיערכו) בתיקים האחרים הנוגעים לסוכן.

10. אשר לחומרי החקירה בתיקים האחרים; כפי שעולה מהאמור לעיל, התשובה לשאלה אם מדובר בחומר חקירה שלנאשם יש זכות לעיין בו נלמדת מטיבו של החומר וממידת הזיקה שלו לאירוע הנדון, וזאת בהתבסס על השכל הישר וניסיון החיים. העורר מבקש ללמוד על הרלוונטיות של חומרי החקירה בתיקים האחרים מהעובדה שמדובר בנאשמים שהופללו כולם בעבירות סמים על ידי אותו סוכן שפעל באותה תקופה. איני סבור כי קשר זה הופך את כלל כתבי

האישום שהוגשו נגד נאשמים שהופללו על ידי הסוכן לקשורים זה לזה באופן שחומרי החקירה בכלל התיקים רלוונטיים לכלל הנאשמים האחרים. קביעה שכזאת היא מוקשית ואינה עולה בקנה אחד עם השכל הישר וניסיון החיים. עיון בכתב האישום מלמד כי מדובר בפרשיה מובחנת, העוסקת בעורר ובנאשם הנוסף. ודוק: אין פירוש הדבר כי לא ייתכן שבתיקים של נאשמים אחרים, שהופללו אף הם על ידי הסוכן, ישנם חומרים העשויים להיות רלוונטיים, במובן זה שהם "קשורים בקשר עקיף ליריעה הנפרשת בכתב האישום". עם זאת, צדק בית המשפט המחוזי בקובעו כי טענותיו של העורר בהקשר זה היו כלליות, ולא עלה בידיו להצביע על חומר ספציפי שהוא רלוונטי לעניינו ולהגנתו.

כבר נפסק, כי לפרקליטות נתון שיקול דעת אלה מבין הראיות המצויות בידה מהוות את "חומר החקירה" במובן סעיף 74 לחוק, ובעניין זה, "חייבים כל הנוגעים בדבר לסמוך על הגינותם, מומחיותם, ניסיונם ושיקול-דעתם הנאות של נציגי התביעה הכללית" (עניין צוברי, עמ' 633). כמובן, ככל שידוע או ייוודע לבא-כוח העורר על ראייה מסוימת שלא נחשפה בפניו, והוא סבור כי זו אכן מהווה "חומר חקירה" הרלוונטי לשאלות השנויות במחלוקת, הוא רשאי לפנות בעניין זה לבית המשפט, כפי שנקבע אף בהחלטתו של בית המשפט המחוזי. אלא שהעורר הסתפק בטיעונים כלליים ופרש את בקשתו על כלל חומר החקירה בתיקים הנוגעים לנאשמים אחרים, בפרשיות אחרות. כאמור, הקשר שהציג העורר בין התיקים אין בו די, לטעמי, על מנת להקים לעורר זכות לעיין בכלל חומרי החקירה בתיקים האחרים.

11. אשר על כן, הערר נדחה, בכפוף לאמור בסעיף 9 לעיל.

ניתנה היום, כ"ג בניסן התשע"ז (19.4.2017).

ש ו פ ט